

keretei között, sajnos, példákkal ezt nem illusztrálhatjuk, de kárpótlás, ha arra gondolunk, mint olvasmányélmény, ha alig észrevehetően is, hat, javít, nemesít egyre szűrűlő, kopó köznyelvünkön.

A nyelvi köntös azonban nem pusztá sallang Gulyásnál. Szerves és szoros járuléka a szellemnek, melyre túlzás nélkül mondhatjuk, amolyan keresztezése a gó-bés és Kakuk Marci-s furfangnak. Bizonyításképp oldalakat idézhetnénk.

Amiből „menet közben” tanul Gulyás, az önfegyelmzés és főként a szerkesztés tudománya. Az egysíkúságot már második kötetében kezdi fodrozni. Értője már az *in medias res* kezdet eseménysorozatba illeszteni be az előzménymagyarázatot. S ez módszerré válik nála a figyelem ébrentartására éppúgy, mint a jellemábrázolás hitelének megalapozására.

Gulyás Mihály három könyvének megírása után egy halom kincsen ül, tudva, vagy öntudatlanul. Nem is fontos e pillanatban, hogy ezt számon tartsa. Az olvasó és recenzor csak a finoman elemzett élménysorjázásokból sejtetheti, ha mindössze egy jó évnyi élményanyagból két regényre is futotta, mi lapulhat még az író szellemi rejtekhelyein. Szellemesen mondta-írta Gulyás — maga is önéletírásnak tekintve két regényét. —: „Remélem, sikerül eljutnom a mához, a délutánhoz a délelőttől.”

E vállalkozás új feladatot is ró majd az íróra. Amít eddig megírt, lefutott történelem. A mából nézve, már ijesztően mozdulatlan és mozdíthatatlan múlt. A „délután”, aminek írására bizonyára már készülődik Gulyás, veszélyesebb terep lesz. Lényegesen nagyobb ellentmondások tűzéből kell majd előrántania a kort példázó emberi sorsot. Olykor az esendőt, félredobottat.

KISS GYULA

MOLDOVA GYÖRGY: HAJÓSOK ÉNEKE

Az ember — ha már hírlapíró — olykor elképzeli magának egy hetilapot. Olyasfélét, mint amilyen hajdan a *Művelt Nép* volt, de még inkább olyat, amilyen a most második évfolyamában járó bukaresti magyar újság, *A hét*. Egy ilyen hetilapot képzel el magának az ember — ha már hírlapíró —, s az oldalakon máris ott látja leginkább tisztelt, legtöbbször tartott pályatársainak írásait: ez zenekritikákat fogalmazna, amaz meg kisszínesekeket. (E sorok írója — jegyzi meg szerénytelenül — tárcaszerző lenne, valamint ügyeletes meghatódott).

Az elképzelt és természetesen kultúrcentrikusnak szánt hetilapban névhez kötött rovatok ugyan lennének, de egy egész oldalt csak egyetlen szerző kapna: *Moldova* György. Mondjuk, minden második héten lenne az övé az a hat egész hasáb, és ilyenkor csupán azt közölné a cím melletti tartalommutató, hogy „Moldova-riport lapunk ikszedik oldalán”. De ezt a szokásosnál nagyobb betűkkel közölné...

Mindez az író összegyűjtött és a „Hajósok éneke” címen közreadott riportjainak olvastán jut az ember eszébe, együtt azzal a könnyebben megvalósítható kívánsággal, hogy legalább valamelyik megjelenő hetilapunk szerződötté le Moldovát állandó riporterként saját oldallal, és a legfőbb munkatársi státuszba.

Hetilapjaink ugyanis jó riportokért, *Moldova* e műfajú írásai pedig százazrek olvastá hetilapokért kiáltanak.

A fenti szentencia első felét még egy alkalmi újságolvasónak sem kell bizonygatni, míg az utóbb mondottak bőséges okot adnak az eltűnődésre.

Előbb arról, hogy egy százezres hetilap miért járna olyan jól Moldova riportjaival. Elsősorban is azért, mert ezt az újságműfajt így, az *érdekesség- és igazmondás* kettős igényével idehaza manapság már szerző nemigen műveli. Aligha van cikkkirónk, aki a látszólag céltalan ide-oda vetődései során olyan jó szemmel szűrné ki elsősorban a neki való „sztoris” öregeket, sokat hányódott nagyvagányokat, másodsorban pedig azokat a témákat, amelyek ugyan egyéb tollak hegyén is *lapslágerek* lennének, de amelyeket ő mindig a szokásosnál jóval magasabbról nézve, „társadalmi fontosságú ügyé” tesz — már ahogy mondani szokás.

Moldova jól tudja a nagy sajtóigazságot, hogy jó riport csak véletlenül születik, de a nyitott szemmel-füllel, örökös készenlétben várt véletlen jóvoltából. Bizony, úgy kéne ismerni a csellengés művészetét minden riporteri rangra érdemesített hasábtöltőgetőnek, ahogy ő ismeri. Bizony, úgy kellene kiszagolni, hogy hol várható valami megírnivaló, ahogy ő kiszagolja, s úgy is kellene minden témamínősítésre érdemes téma nyomába eredni, ahogy ő a jól iskolázott vadászkutyák „szaktudásával”, indulatával teszi.

Moldova nem telefonos meg taxis újságíró, hanem a *megőrzés*, a legszebb értelembe vett *híradás* hol árvízben csónakázó, hol vásári árusokkal együtt teherautózó szolgálja, akit nem riaszt el sem bohás pircs, sem pedig bakancsszáron befolyó sár.

A „Hajósok éneke” a most elsorolt érdemek mellett még azért is nagyon jó könyv, nehezen letehető olvasmány, mert a szerző *riporterré válásáról* is pontos képet fest az erősebben figyelőknek.

Kezdetben, úgy tizenöt éve, Moldova még romantikus. Gyümölcsösládákkal izdadt hátán az emberi erőről, a nappalról nappalra, az éjszakáról éjszakára való helytállásról elmélkedik — egy-két túlszép félmondata szerint majdnem giccsesen. A későbbi évek riportjaiban szinte grammatikailag kimutatható a lassú lehiggadás, amelynek eredményeképp megfigyelései tisztábbakká, egyszerűbökké, és így igazabbakká válnak.

No, de hogy miért használna Moldovának is egy állandó hetilapotthon? Miért lenne neki is hasznos, ha szabott időre, szabott terjedelemben, egy írásaihoz méltó olvasószerkesztő piros ceruzája alá dolgozna?

Éppen e piros ceruza miatt! Azért, hogy túlfuttatott írásaiból kiiktatódjának bizonyos ismétlésnek tűnő részletek, az idő előtt befejezettek végére pedig oda-kerüljön valami olyan utasítás, amely szerint itt vagy ott feltétlenül *kibontani, továbbírni*.

Az az elképzelt kétheti (?) megjelenés pedig arra lenne jó, hogy a riportírásra gyakrabban és rendszeresebben rászorítsa Moldovát. Oda menne persze „akkor” is, ahova akar, és arról fogalmazna, ami neki tetszik, de a régi nagy riporterek példájára nem innen meg onnan kapott alkalmi megbízásokból, hanem egy nagyon sokak által olvasott sajtó fórumnak és — *időre*, ..

Az ember — ha már hírlapíró — olykor elképzeli magának egy hetilapot; és hogyne lelkenedzne egy kötetnyi riportremek olvasásakor azon, hogy másoda jó írásokkal telhetne meg az ikszedik oldalon az a hat hasáb.

AKÁCZ LÁSZLÓ